

NOTA

IZEGEM HAAIPANDERSTRAAT
(prov. WEST-VLAANDEREN)

VERSLAG VAN RESULTATEN
PROEFSLEUVENONDERZOEK

Auteurs: Bart BARTHOLOMIEUX, Lies DIERCKX

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode 2017C476

Projectcode:	2017C476
Naam erkende archeoloog:	Bart Bartholomieux
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
Locatiegegevens:	Gent Verenigde Natieslaan (zie plan in bijlage 1, 2 en 3 in verslag van resultaten bureauonderzoek)
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 69975,86, Y: 180434,00 X: 70033,78, Y: 180336,62
Kadastergegevens:	Emelgem, afdeling 2, sectie A, percelen 765a3 en 765r2 (zie plan in bijlage 3)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1 en 2 in verslag van resultaten bureauonderzoek
Begindatum onderzoek:	07/06/2017
Einddatum onderzoek:	07/06/2017
Relevante termen thesauri:	Nieuwste tijd, proefsleuvenonderzoek,
Plan met afbakening verstoorde zones:	niet van toepassing
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE.....	4
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.1.1. Vraagstelling	4
1.1.2. Randvoorwaarden.	5
1.1.3. Geplande werken.	5
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE	7
1.2.1. Motivering onderzoeksstrategie.....	7
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek.....	9
1.2.3. Gebruikt materiaal.....	9
1.2.4. Inbreng specialisten	10
2. ASSESSMENTRAPPORT.....	10
2.1. ASSESSMENT VONDSTEN.....	10
2.2. ASSESSMENT STALEN	10
2.3. ASSESSMENT CONSERVATIE.....	10
2.4. ASSESSMENT SPOREN	10
2.5. STRATIGRAFIE.....	13
2.5.1. Beschrijving van de site aan het huidige oppervlak	13
2.5.2. Stratigrafie	13
2.6. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED.....	15
2.6.1. Landschappelijke ligging	15
2.6.2. Historische situering.....	15
2.6.3. Archeologisch kader.....	16
2.6.4. Datering en interpretatie	19
2.6.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen.....	19
2.6.6. Confrontatie met de resultaten van de bureaustudie	20
2.6.7. Synthese	20
2.7. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	20
2.7.1. Aard van de potentiële kennis	20
2.7.2. Beantwoording van de onderzoeksvragen	20
2.7.3. Waardering	21
2.8. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	21
2.9. SAMENVATTING	22
3. BIBLIOGRAFIE.....	23
4. BIJLAGEN	23
4.1. PLANNENLIJST EN BIJLAGES	23
4.2. FOTOLIJST.....	25
4.3. OVERIGE BIJLAGEN.....	25

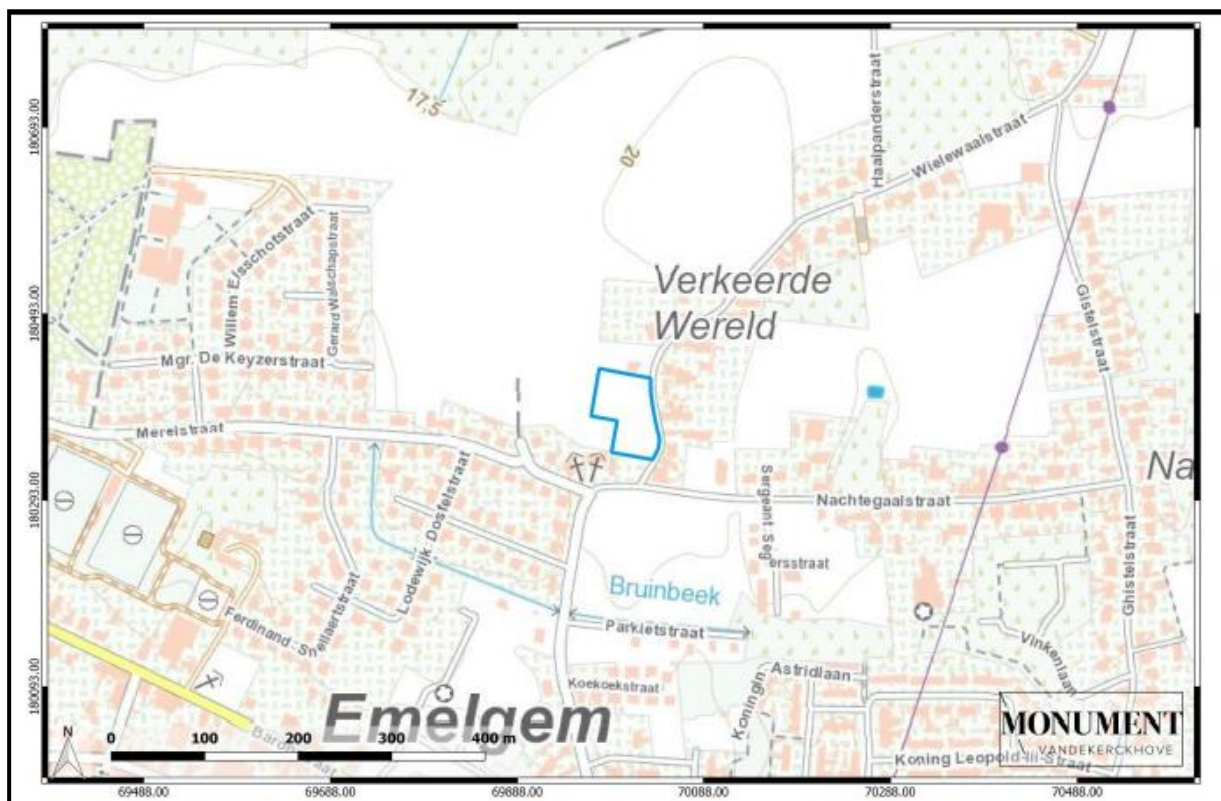
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein (Figuur 1) één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn. In het programma van maatregelen worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Hoe is de bodemopbouw?
- Zijn er archeologische sporen en/of artefacten bewaard? Zo ja, tot welke archeologische periode(s) behoren deze?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of artefacten?
- Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?
- Kunnen er archeologische sites afgebakend worden?
- Is er verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, specificeer.

Figuur 1: Projectie van het plangebied (in het blauw) op de topografische kaart (© Geopunt).

1.1.2. Randvoorwaarden.

Er worden in totaal 6 sleuven aangelegd. De sleuven in de zuidwesthoek werden iets ingekort aangezien deze zich dichterbij bevonden tegen de effectieve grens van een nieuw aangelegde garage met tuintje dan verwacht op basis van de GRB-kaart. Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt.

1.1.3. Geplande werken.

De aanleiding voor de archeologische prospectie is de geplande ontwikkeling van vijf kavels, min of meer haaks ingeplant op de Haaipanderstraat, waarop telkens een eengezinswoning zal worden gebouwd (zie Figuur 2 en verslag van resultaten bureauonderzoek ID 2016G130). Op heden is er echter nog geen zicht op de effectieve uitvoering van de woningen, en hier zijn dus ook nog geen ontwerpplannen of doorsneden van uitgetekend. De groene blokken op het verkavelingsplan duiden enkel de bouwkaders aan waarbinnen de architect mag kleuren in een latere fase (het maximale bouwvolume), en dit op basis van de stedenbouwkundige voorschriften. Via de stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld aan een verkavelingsplan wordt immers bepaald wat de voorwaarden zijn waaraan men zich moet houden bij het optrekken van een woning. Zo moet hier de afstand van de woning tot de perceelsgrenzen minstens 3m bedragen en mogen de woningen een maximale lengte hebben van 20m. De verkaveling ligt aan een uitgeruste weg, en binnen het projectgebied zelf komt geen nieuwe wegenis te liggen. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Het terrein is momenteel nog in gebruik als landbouwgrond. De initiatiefnemer heeft een recht van opstal overeenkomst met de huidige eigenaar en wordt pas na het bekomen van de vergunning eigenaar van de gronden.

Het gebied dat zal ontwikkeld worden is circa 0,49 ha groot, meer bepaald 4907m².

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd voorgesteld om over te gaan op de controle van het terrein door middel van een proefsleuvenonderzoek. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed wordt opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel

van de evaluatie is dat er mogelijkheden worden gezocht om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Figuur 2: Verkavelingsplan met aanduiding van het projectgebied in het blauw en de bouwkwaders in het groen (bron kaartmateriaal: initiatiefnemer; aanmaak plan: 23/08/2016).

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. *Motivering onderzoeksstrategie*

Aangezien het bureauonderzoek de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd een proefsleuvenonderzoek aangeraden voor verder onderzoek (Figuur 3). Hierbij werden 6 parallelle proefsleuven van 2m breed getrokken met een tussenafstand van ongeveer 15m. De sleuven hadden een noordwest-zuidoostoriëntatie, haaks op de Haaipanderstraat.

Op bijlage 4 (Figuur 4) is een projectie van de sleuven op het kadasterplan te zien. Sleuf 1 had een oppervlakte van 86,3m², Sleuf 2: 87,3m², Sleuf 3: 156,0m², sleuf 4: 48,9m², sleuf 5: 57,3m² en sleuf 6: 62,5m². De totale onderzochte oppervlakte bedraagt: 499,037m² of 10,2% van het totale onderzoeksgebied.

Er werd geprobeerd om vondstmateriaal te recupereren uit de eventueel aanwezige sporen met het oog op datering. Er werden echter maar 2 sporen aangetroffen waaruit geen materiaal kwam en ook uit het archeologisch vlak kon geen vondstmateriaal gerecupereerd worden. Eén van de twee sporen betreft een houtskoolrijke kuil (zie verder) hiervan werden twee bulkstalen (10l) ingezameld.

Figuur 3: Overzichtsplaan proefsleuven op orthofoto (bron kaartmateriaal: Geopunt; aanmaak plan: 08/06/2017).

Figuur 4: Overzichtsplaan proefsleuven op GRB-kaart (bron kaartmateriaal: Geopunt; aanmaak plan: 08/06/2017)

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Monument Vandekerckhove nv deed beroep op de firma Bekaert Maarten voor de graafwerken. Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Lies Dierckx en archeoloog-assistent Christof Vanhoutte. Aardkundige Reinhard De Cleene (Monument Vandekerckhove nv) stond in voor de analyse van de bodemopbouw door middel van het gedetailleerd onderzoek van enkele profielen.

Figuur 5: Overzicht werkput 1

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd uitgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar zouden moeten zijn. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werd de moederbodem opgeschaafd, teneinde eventueel aanwezige sporen beter te kunnen zien. Zoals eerder aangegeven werden er maar 2 sporen waargenomen: een houtskoolrijke kuil en een vermoedelijk greppeltje. Teneinde een goed zicht te krijgen op de nog aanwezige bodemopbouw werden 5 wandprofielen uitgezet. Deze werden telkens opgeschoond, gefotografeerd en ingetekend op een schaal

van 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18mm/59ft Shockproof 2m 6,6ft met optical zoom 4,3mm-21,5mm1:2.8. Er werden geen vondsten aangetroffen. Het digitaal inmeten van de sleuven en aanwezige profielen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan met een GPS-toestel.

1.2.4. Inbreng specialisten

Aardkundige Reinhard De Cleene stond in voor de registratie en interpretatie van het referentieprofiel (zie bijlage 5).

2. Assessmentrapport

2.1. Assessment vondsten

Aangezien er geen enkele vondst werd gedaan, is een dergelijk assessment niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.2. Assessment stalen

Er werden twee bulkstalen (10l) ingezameld uit de houtskoolrijke kuil spoor S1 (zie 2.4 Assesement sporen). Gezien echter er buiten dit spoor en een oppervlakkig bewaard greppeltje geen archeologische sporen werden aangetroffen, het ontbreken van vondstmateriaal en het feit dat dit spoor erg werd aangetast door bioturbatie lijkt verder natuurwetenschappelijk onderzoek van deze stalen weinig nut te hebben.

2.3. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.4. Assessment sporen

In werkput 3 werden twee sporen aangetroffen. Het betreft een houtskoolrijke kuil (S1) en een vermoedelijk greppeltje (S2).

Figuur 6: Detailfoto werkput 3 spoor 1

Figuur 7: werkput 3 spoor 1 coupe

Spoor S1 (Figuur 6) is ovaal, afgerond rechthoekig en meet 134cm op 116cm. De vulling is donker grijsig zwart met veel houtskoolspikkels en zeer zwaar gebioturbeerd. In doorsnede was dit spoor erg gerommeld (Figuur 7). Het ging ca. 10cm diep met een onregelmatige aflijning.

Gezien de vorm, afmetingen en houtskoolrijke vulling werd in eerste instantie gedacht dat dit een brandrestengraf zou kunnen zijn. Het spoor werd daarom in kwadranten gecoupeerd en er werden van twee kwadranten een bulkstaal van 10l ingezameld. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen.

Figuur 8: Detailfoto werkput 3 spoor 2

Spoor S2 (Figuur 8) betreft een vage aflijning van een grijsig bruine - oranje vulling dwars over werkput 3. Dit spoor is zeer ondiep bewaard. Vermoedelijk betreft het de laatste restanten van een greppeltje of mogelijk gaat het zelfs om een natuurlijk spoor. Dit spoor was ca. 70cm breed. Ook uit dit spoor kwamen geen vondsten.

2.5. Stratigrafie

2.5.1. Beschrijving van de site aan het huidige oppervlak

Bij aanvang van het terreinonderzoek bestond het terrein uit een braak liggende akker met in het zuiden een onverharde toegangsweg. Ten zuidwesten is recent een garage met oprit en tuintje gebouwd en aangelegd. Algemeen genomen helt het terrein af in zuidelijke richting, met een maaiveldhoogte van +16,99m TAW in het noorden en +16,22 in het zuiden.

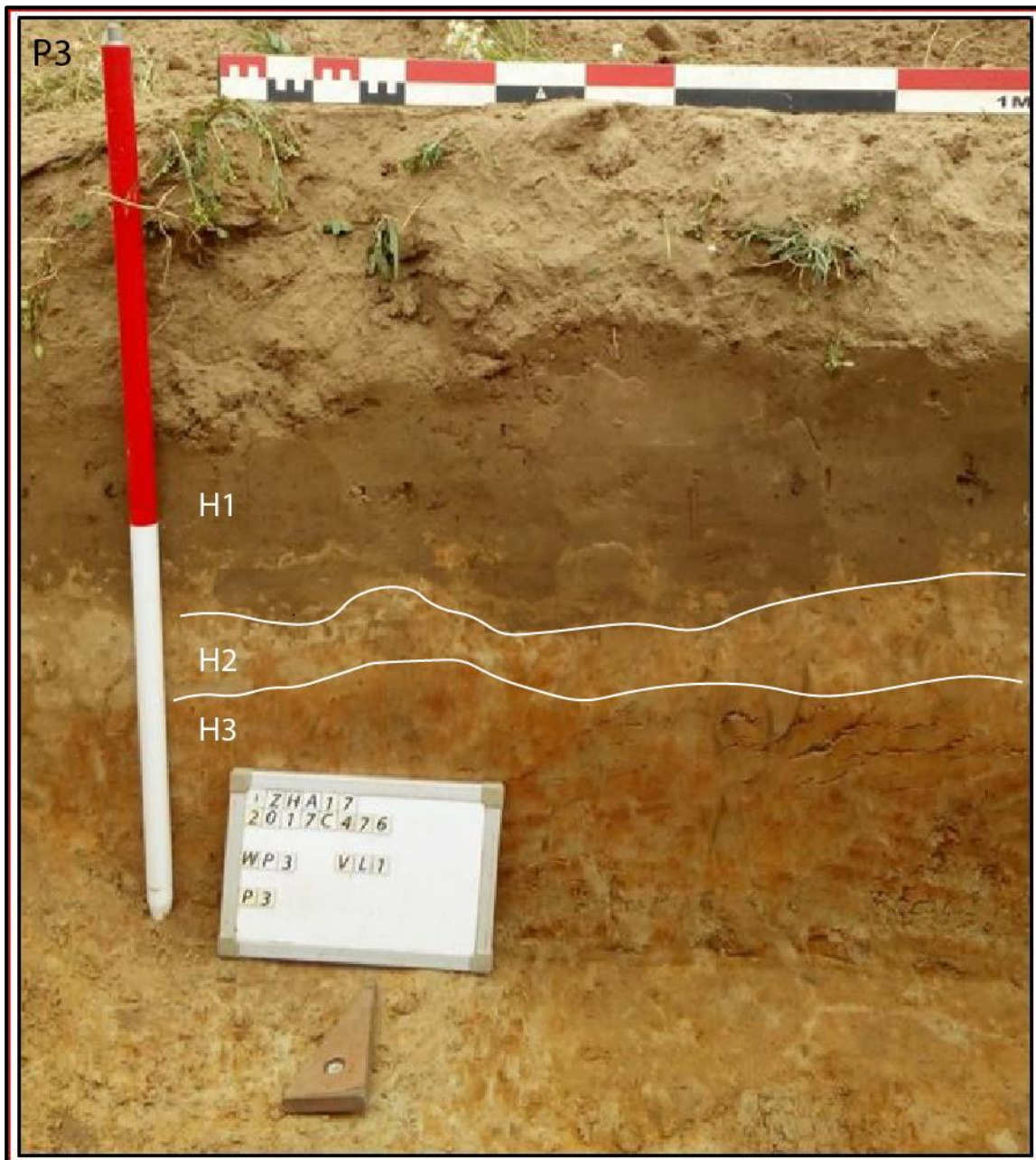
2.5.2. Stratigrafie

Het studiegebied, Izegem Haaipanderstraat, is gelegen in zandlemig Vlaanderen aan de noordelijke zijde van de Mandelvallei. Het relatief vlakke terrein met een lichte helling naar het zuiden werd gebruikt als akkerland met gras als huidige vegetatie.

De bodemopbouw van het terrein werd onderzocht aan de hand van verschillende bodemprofielen. Vijf bodemprofielen verspreid over het terrein werden aangelegd en beschreven om inzicht te krijgen in de bodem. De bodem in het projectgebied vertoonde overal een gelijkaardige bodemopbouw mits kleine variaties in laagdiktes en kan dus voorgesteld worden aan de hand van één referentieprofiel, namelijk bodemprofiel 3.

Bodemprofiel 3 is gelegen in het westelijke deel van sleuf 3 (WP3). Het kan onderverdeeld worden in 3 aardkundige eenheden en vertoont een eenvoudige Ap-Cg structuur (zie bijlage 5). Bovenaan bestaat de bodem uit een bruingrijze Ap-horizont van ca. 50 cm dik (H1). Het bovenste deel van deze homogene ploeglaag is sterk uitgedroogd wat resulteert in een relatief blekere kleur. Het onderste deel van H1 is vochtiger en heeft dus een donkere kleur hoewel het dezelfde laag is. De onderaan H1 is er een gerommelde overgang naar het onderliggende moedermateriaal. Dit moedermateriaal bestaat uit leemhoudend fijn zand en kan op basis van kleur opgedeeld worden in twee horizonten, H2 en H3. H2 is een dunne laag van ca. 10 cm dik met een blekere gelig grijze kleur en weinig oranje roestvlekken. H3 is meer gekenmerkt door een vooral grijze kleur met weinig lichtgrijze vlekken en veel duidelijke oranje roestvlekken. Het verschil in het uitzicht van deze horizonten worden grotendeels bepaald door de waterhuishouding in de bodem. De oranje roestvlekken die in H2 weinig en in H3 veel voorkomen zijn het gevolg van gleyprocessen. Dit omvat de mobilisatie van ijzeroxides in de zone met een fluctuerende watertafel. De lichtere kleur van H3 is waarschijnlijk het gevolg van gedeeltelijke uitloging door neerwaartse migratie van water.

De bodemopbouw van profiel 3 is ook grotendeels terug te vinden in de rest van het terrein ondanks kleine verschillen. Zo is de ondergrens van de ploeglaag (H1) in profielen 1, 2 en 4 zeer scherp en recht. Daarnaast is er in profiel 2 een dunne onduidelijke bruine B-horizont te zien. Er is over het algemeen een beperkte tot geen bodemontwikkeling te zien onder de ploeglaag. Maar aangezien er wel plaatsen zijn met een dunne B-horizont kan de bodem van dit terrein geklasseerd worden als bodemtype Scc (matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde B-horizont). Dit komt overeen met het bodemtype dat aangeduid is op de bodemkaart.

Figuur 9: Bodemprofiel 3, gelegen in sleuf 3. Drie horizonten (H1-H3) zijn te zien in het profiel. De bodemopbouw komt overeen met de sequentie Ap-Cg1-Cg2.

2.6. Assessment onderzochte gebied

2.6.1. *Landschappelijke ligging*

Zie hoofdstuk 2.1. in het verslag van resultaten bureauonderzoek (ID 2016G130).

Emelgem is gelegen in zandlemig Vlaanderen, aan de Mandel en het kanaal Roeselare-Leie.¹ De Mandel, die in 1979 ingekokerd werd, vormt de grens met Izegem. Verder wordt Emelgem onder meer bevoeid door de Mareputbeek en de Gistelbeek. Deze laatste vormt een deel van de grens met Ingelmunster. Het reliëf is vrij vlak, wat te zien is op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen.

Het projectgebied zelf situeert zich op de rand van een beekvallei. De Gistelbeek stroomt in een boog rond het plangebied, circa 225m ten westen en 170m ten zuiden van het terrein. De Mandel en het kanaal Roeselare-Leie bevinden zich zo'n 750 à 780m meer naar het zuiden. Algemeen genomen helt het terrein af in zuidelijke richting, met een hoogte van +18,90m TAW in het noorden en +18,30 à +18,10m TAW in het zuiden. De bodemerosiekaart uit 2016 geeft aan dat de potentiële bodemerosie op de site zeer laag is.

2.6.2. *Historische situering*

Zie hoofdstuk 2.2. in het verslag van resultaten bureauonderzoek (ID 2016G130).

Een eerste vermelding als "Imelghem" dateert uit 1216.² Een tekst uit 1230 in verband met kerktiende geeft aan dat de impulsen voor het oprichten van de Sint-Pietersparochie kwamen vanuit de Sint-Pietersabdij te Oudenburg. Een tiental jaar later werd de kerktiende verkocht aan de Sint-Maartensabdij te Doornik, waardoor Emelgem ressorteerde onder het bisdom Doornik. In 1559 kwam Emelgem onder het bisdom Gent. Tijdens de beeldenstorm van 1566 werd de Sint-Pieterkerk grotendeels door brand verwoest. Vanaf 1934 behoorde de parochie tot het bisdom Brugge. De heerlijkheid Izegem, afhankelijk van de Kasselrij Kortrijk, onder de roede van Menen, omvatte een groot deel van Emelgem. Het zuidwesten van Emelgem ressorteerde onder Oost-Ieper-Ambacht, met name het Schoutetendom van de Hazelt. Het gebied tussen de Egaal-, Ardooise- en Mariastraat lag dan weer in de heerlijkheid Rhode.

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Emelgem. In: Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121730> op 18-08-2016.

² Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Emelgem. In: Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121730> op 22-08-2016.

Tot het begin van de 20ste eeuw was Emelgem een klein landelijk dorp met boerderijen en boerenarbeidershuizen die reikten tot het toenmalige kerngebied bij de Sint-Pieterskerk.³ Er was een concentratie van zes molens, waarvan de laatste in 1970 gesloopt werd. Tot de belangrijke landelijke nijverheden hoorden de vlasroterijen en steenbakkerijen. Door de mechanisatie aan het eind van de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw schakelde de Izegemse huisnijverheid om naar het fabriekswezen. Naast de rond 1850 tot bloei gekomen schoennijverheid ontstond nu ook de borstelindustrie. Vooral na Wereldoorlog I breidden de bestaande Izegemse bedrijven uit naar het Emelgemse platteland aan de overkant van het kanaal. Hierdoor ontstond een nieuw nijverheidsgebied dat op economisch en sociaal gebied één geheel vormt met Izegem. Bestuurlijk vormde het een aparte identiteit tot 1965. Vanaf 1970 was er een sterke daling in de schoennijverheid. In 1914, bij het begin van Wereldoorlog I, was er de intocht van de Ulanen (Duitse ruiterspatrouilles). Scholen en kloosters werden als lazaret (veldhospitaal) gebruikt en vanuit Ardooie werd een smalspoor opgericht naar het station van Ingelmunster voor de verspreiding van munitie. Er vonden meerdere luchtaanvallen plaats. Op het einde van de oorlog werden verschillende molens verwoest. Na Wereldoorlog I verschoof het commercieel centrum westwaarts, naar de Dam, waardoor de infrastructuur veranderde en de Sint-Pieterkerk op een uithoek van de gemeente kwam te staan.

Over het onderzoeksgebied zelf is op historisch vlak niet veel geweten. Emelgem wordt op verschillende historische kaarten afgebeeld, maar de vroegste kaart waaruit relevante informatie kan worden gehaald is de Ferrariskaart uit 1771-1778. Daarop is zichtbaar dat het plangebied onderverdeeld was in twee percelen die in gebruik waren als akker en van elkaar gescheiden werden door een haag. Ook de gebieden ten westen en noorden van het projectgebied deden dienst als landbouwgrond. Ten zuiden en oosten stonden een aantal (hoeve)gebouwen. Op de Atlas der Buurtwegen en de Popp kaart is te zien dat het volledige plangebied tegen het midden van de 19de eeuw deel uitmaakte van een groot perceel dat zich nog verder noordwaarts uitstrekte. In de loop van de 20ste en 21ste eeuw werd de zone ten noorden van het onderzoeksgebied geleidelijk aan volgebouwd, zoals afgebeeld is op verschillende topografische kaarten en luchtfoto's. Ook ten zuiden en oosten van het terrein kwamen steeds meer gebouwen te staan. Het plangebied zelf bleef tot op heden integraal in gebruik als landbouwgrond, net zoals de zone ten westen ervan.

2.6.3. Archeologisch kader

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Emelgem. In: Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121730> op 22-08-2016.

Zie hoofdstuk 2.3. in het verslag van resultaten bureauonderzoek (ID 2016G130).

De bekendste archeologische vindplaats in Emelgem bevindt ten noordwesten van het kruispunt “Vijfwegen”, op de zandige opduiking langs de linkeroever van de Mandel (CAI ID 70505, circa 800m ten westen van het plangebied). Hier stootte men in 1893 bij het ontzavelen op een 40-tal Romeinse graven en een 30-tal Merovingische graven. Deze werden tijdens de daaropvolgende jaren onderzocht door baron Gilles de Pélichy. Een latere studie van het bronnenmateriaal en de voorwerpen in het Gruuthusemuseum te Brugge heeft uitgewezen dat het gaat om een Gallo-Romeins crematiegrafveld uit de 1ste – 3de eeuw, met op dezelfde plaats Merovingische inhumatiegraven uit de 5de – 8ste eeuw. De Romeinse graven waren steeds noord-zuid georiënteerd en bevatten naast veel aardewerk (zowel luxewaar als lokaal gebruiksaardewerk) ook heel wat munten en *fibulae*. In de Merovingische graven werden scramasaxen, lanspunten, messen, bijlen, umbo's, gedamasceerde gespen en parels van barnsteen gevonden.

In de onmiddellijke omgeving van het grafveld zijn nog vindplaatsen gekend. Zo werden in 1954 tijdens twee opgravingscampagnes sporen aangetroffen die wijzen op bewoning “van de steentijd tot het heden” (CAI ID 70506). Het gaat onder meer om vier neolithische woonhaarden, een La Tène nederzetting en een Gallo-Romeinse nederzetting. Het aangetroffen aardewerk dateert uit de ijzertijd, de Romeinse periode en de Merovingische periode. Daarnaast kwamen ook een 40-tal silexen, een bronzen *fibula* en scherven van glaswerk aan het licht. Nog in 1954 werd langs de Ardooisestraat een Romeinse waterput opgegraven (CAI ID 70507). De vierkante houten waterput had een beschoeiing van horizontale planken. In de put werd materiaal gevonden van de 1ste tot de 3de eeuw. Ten zuiden van het grafveld, bij Emelgem-Dam, werd een mogelijke “knuppelweg” geregistreerd (CAI ID 70508). Het betreft een paalwerk tussen verticale lagen van waterpasliggende balken, waarboven vlechtwerk was bevestigd. Bovenop werden talrijke beenderen en weefsels aangetroffen. De oudst gekende knuppelwegen dateren uit de Bronstijd. In 2013 voerde Studiebureau Archeologie ter hoogte van de Baronstraat een archeologisch proefsleuvenonderzoek uit naar aanleiding van een geplande verkaveling (CAI ID 207027). Tijdens dit onderzoek werden enkele kuilen en greppels aangesneden die lijken te dateren uit de middeleeuwen, waaronder de mogelijke resten van een “enclos”. Het gros van de sporen was echter vrij recent.⁴

In 1983 voerde Ph. Despriet een opgraving uit in de Sint-Pieterkerk, en dit naar aanleiding van herstellingswerken (CAI ID 76515). Daarbij trof hij sporen aan van het

⁴ Vander Ginst V. & Smeets M. 2014.

Romaanse zaalkerkje uit de 11de - 12de eeuw. Omstreeks het midden van de 13de eeuw werd deze vervangen door een driebeukige benedenkerk in vroege scheldegotiek. In een derde bouwphase (15de eeuw) werd de huidige driebeukige bakstenen hallenkerk gebouwd. De overige CAI-locaties op het grondgebied van Emelgem betreffen steeds laat- en/of postmiddeleeuwse sites met walgracht die gekend zijn door cartografische studie (CAI ID 71511, 71512, 71513, 71514, 71515, 71516, 71517, 71518, 71519, 71520, 71522 en 71523). Verder kunnen nog twee recente toevalsvondsten vermeld worden die nog niet opgenomen zijn in de CAI.⁵ Ten zuidwesten van het plangebied werden bij verkavelingswerken aan de Hertogstraat meerdere scherven gevonden uit de 15de-17de eeuw. Ten zuidoosten van de onderzoekszone werd tijdens saneringswerken aan de Nachtegaalstraat nr. 20 een houten waterput aangetroffen. De datering is echter onbekend.

Ook in Izegem zijn een aantal archeologische vindplaatsen gekend. In 2011 voerde Gate Archaeology namens Antea Group een proefsleuvenonderzoek uit nabij de Hondekensmolenstraat (CAI ID 157618). Daarbij kwam onder andere een mogelijke kleiwinningskuil aan het licht, alsook vijf kuilen die volledig opgevuld waren met verbrand baksteenmateriaal en misbaksels. Deze structuren konden niet gedateerd worden. Uit de midden-Romeinse periode stamt een brandrestengraf met een nis waarin vijf volledige aardewerkreceptiënten en een houten kistje met daarin drie fibulae bijgezet waren. Tijdens de daarop volgende opgraving door Antea Group werden sporen aangesneden van twee erven uit de midden-Romeinse tijd, waaronder één hoofdgebouw. Voor het overige waren het vooral greppels, paalsporen en kuilen. Uit deze periode dateren eveneens een aantal brandrestengraven. Uit de volle middeleeuwen dateren onder meer een veekraal met waterput, een spieker en een palenconfiguratie die mogelijk deel uitmaakte van een bij- of hoofdgebouw. Verspreid over het terrein werd ook laatmiddeleeuws aardewerk aangetroffen. Tijdens een proefsleuvenonderzoek nabij de Heibrugstraat, in 2011 uitgevoerd door Gate Archaeology, werden naast een kuil met munitie uit Wereldoorlog I ook een aantal kuilen, greppels en grachten geregistreerd die mogelijk dateren uit de middeleeuwen. Verder zijn uit Izegem en Kachtem nog een reeks toevalsvondsten gekend, waarvan de precieze locatie niet helemaal duidelijk is. Het betreft onder andere een Romeins brandrestengraf (CAI ID 70349), een aantal prehistorische woonhaarden met talrijke geslepen vuurstenen en fragmenten ruw aardewerk (CAI ID 70512), een aantal Merovingische inhumatiegraven (CAI ID 70512), enkele Romeinse munten (CAI ID 70511 en 70515), en een Romeinse grafheuvel (CAI ID 70518).

⁵ Informatie van Willem Hantson (erfgoedconsulent archeologie RADAR).

Voorts kan nog kort verwezen worden naar een aantal interessante vindplaatsen in de naburige gemeente Ingelmunster, eveneens gelegen aan de Mandel. In de buurt van de Zandberg, ongeveer 1km ten oosten van het onderzoeksgebied, vond in 2010 een archeologisch proefsleuvenonderzoek plaats door Soresma nv (CAI ID 151566), in 2012 gevolgd door een archeologische opgraving door Monument Vandekerckhove nv. Daar kwamen enkele Romeinse kolenbranderskuilen aan het licht, alsook een volmiddeleeuwse woonzone met een driebeukig gebouw omringd door grachten en greppels.⁶ Een archeologische opgraving ter hoogte van de Nijverheidstraat (circa 2,5km ten zuidoosten van het plangebied), in 2013 uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv, leverde sporen en vondsten op uit verschillende periodes: vuurstenen artefacten uit het mesolithicum (echter niet meer *in situ* bewaard), aardewerk uit het laat-neolithicum (Klokbekercultuur), nederzettingssporen uit de late ijzertijd/vroeg Romeinse periode (met verschillende gebouwstructuren, waaronder mogelijk een landelijk heiligdom), een verdedigingsstructuur uit de late middeleeuwen, en schuttersputten uit de Tweede Wereldoorlog.⁷ Verder zijn er in Ingelmunster heel wat vindplaatsen gekend op basis van veldprospecties en toevalsvondsten bij werkzaamheden, met dateringen in de steentijd (voornamelijk neolithicum), metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd.

2.6.4. Datering en interpretatie

Aangezien er maar twee sporen en geen vondsten konden geregistreerd worden is het bijgevolg moeilijk een uitspraak te doen over de datering.

In eerste instantie werd spoor S1 geïnterpreteerd als een brandrestengraf. Dit zou een ruime datering in de Romeinse periode geven. Echter gezien dit spoor slecht bewaard is door onder meer zware bioturbatie en gezien er geen vondsten in werden aangetroffen kan deze interpretatie onmogelijk worden hard gemaakt. Ook spoor S2 blijft van onbepaalde datering.

2.6.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Zie boven.

⁶ Eggermont N. & Derweduwen N. 2012.

⁷ Bruyninckx T. 2015.

2.6.6. Confrontatie met de resultaten van de bureaustudie

Op basis van de uitgevoerde bureaustudie werd gesteld dat:

- er geen redenen zijn om aan te nemen dat het projectgebied verstoord is in het verleden;
- er een hoge verwachting is voor de aanwezigheid van archeologische sporen uit onder meer de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen;
- de onderzoekssituatie een site zonder complexe verticale stratigrafie betreft.

Het uitgevoerde proefsleuven onderzoek toont aan dat:

- de bodemopbouw op het projectgebied niet verstoord werd in het verleden.
- er buiten twee sporen (een houtskoolrijke kuil en een greppeltje) geen archeologische sporen aanwezig zijn op het terrein. De aanwezige sporen zijn van werden volledig geregistreerd en leverde geen vondstmateriaal op.
- er geen complexe stratigrafie aanwezig is.

2.6.7. Synthese

Het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem heeft duidelijkheid verschaft omtrent de aan- of afwezigheid van archeologische sporen binnen het onderzoeksgebied. Er werd geen archeologisch relevante site aangetroffen, enkel twee sporen die volledig werden geregistreerd. Bijgevolg is het niet nodig om een verder vervolgonderzoek te adviseren.

2.7. Potentieel op kennisvermeerdering

2.7.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat in de eerste plaats uit het feit dat er duidelijkheid is verkregen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen in het plangebied. Het proefsleuvenonderzoek heeft succesvol aangetoond dat er, op twee sporen van onbepaalde datering na die erg zijn aangetast door bioturbatie, geen archeologische sporen aanwezig zijn. Deze werden voldoende onderzocht en geregistreerd. Verder onderzoek zal hier geen kenniswinst opleveren.

2.7.2. Beantwoording van de onderzoeksvragen

- Hoe is de bodemopbouw?
Zie 2.5.2 Stratigrafie. De bodemopbouw bestaat uit de sequentie Ap-Cg1-Cg2.
- Zijn er archeologische sporen en/of artefacten bewaard? Zo ja, tot welke archeologische periode(s) behoren deze?
Zie 2.4 Assessment sporen en 2.6.4 Datering en interpretatie. Er werd een houtskoolrijke kuil en een vermoedelijk greppeltje geregistreerd. Deze zijn van onbepaalde datering. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen.
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of artefacten?
De bewaringstoestand van de sporen is slecht. Ze zijn zwaar aangetast door bioturbatie.
- Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?
Zie 2.4 Assessment sporen. In eerste instantie werd spoor S1 geïnterpreteerd als een brandrestengraf. Door de slechte bewaring en gebrek aan vondstmateriaal kan dit echter niet hard gemaakt worden. Spoor S2 betreft een vermoedelijk greppeltje.
- Kunnen er archeologische sites afgebakend worden?
Er kan geen archeologische site afgebakend worden.
- Is er verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, specificeer.
Er is geen verder archeologisch onderzoek nodig.

2.7.3. Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem toonde aan dat de bodemopbouw op het terrein niet verstoord was en er buiten twee sporen (een houtskoolrijke kuil en een greppeltje) geen archeologische sporen aanwezig zijn op het terrein. Deze twee sporen werden voldoende onderzocht en geregistreerd. Ze leverde geen vondstmateriaal op. Bijgevolg wordt er geen vervolgonderzoek geadviseerd.

2.8. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Een verder onderzoek betreffende het plangebied is niet noodzakelijk en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

2.9. Samenvatting

In het kader van de geplande inrichting van het projectgebied aan de Haaipanderstraat te Izegem als vijf kavels waarop telkens een eengezinswoning zal worden gebouwd werd door de firma Monument Vandekerckhove nv een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. De voorafgaande bureau studie kon immers niet uitsluiten of er al dan niet een archeologische site aanwezig was op het terrein. In totaal werden op het plangebied 6 noordwest-zuidoost georiënteerde sleuven aangelegd, teneinde de bewaringsgraad en waarde van eventueel aanwezige archeologische resten te kunnen inschatten. De bodemprofielen toonden aan dat het projectgebied in het verleden nog niet verstoord was. Er werden twee sporen aangetroffen van onbepaalde datering : een houtskoolrijke kuil en een greppeltje. De houtskoolrijke kuil werd in kwadranten gecoupeerd en er werden twee bulkstalen ingezameld. Het greppeltje was enkel aan de oppervlakte nog bewaard. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen. Wegens het gebrek aan sporen en vondsten wordt er geen vervolgonderzoek geadviseerd.

3. Bibliografie

Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX, Tina BRUYNINCKX, 2016, Izegem Haaipanderstraat (Prov. West-Vlaanderen). *Verslag van resultaten bureauonderzoek*, Ingelmunster.

4. Bijlagen

4.1. Plannenlijst en bijlages

Projectcode	2016J35
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	Bijlage 1
Type	Topografische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/08/2016
Plannummer	Bijlage 2
Type	Verkavelingsplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/08/2016
Plannummer	Bijlage 3
Type	Overzichtsplan proefsleuven op orthofoto
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	08/06/2017
Bijlage	Bijlage 4
Type	Overzichtsplan proefsleuven op GRB
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	08/06/2017
Bijlage	Bijlage 4A
Type	Detail kijkvenster werkput 3
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend

Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	08/06/2017
Bijlage	Bijlage 5
Type	Bodemverslag
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	08/06/2017

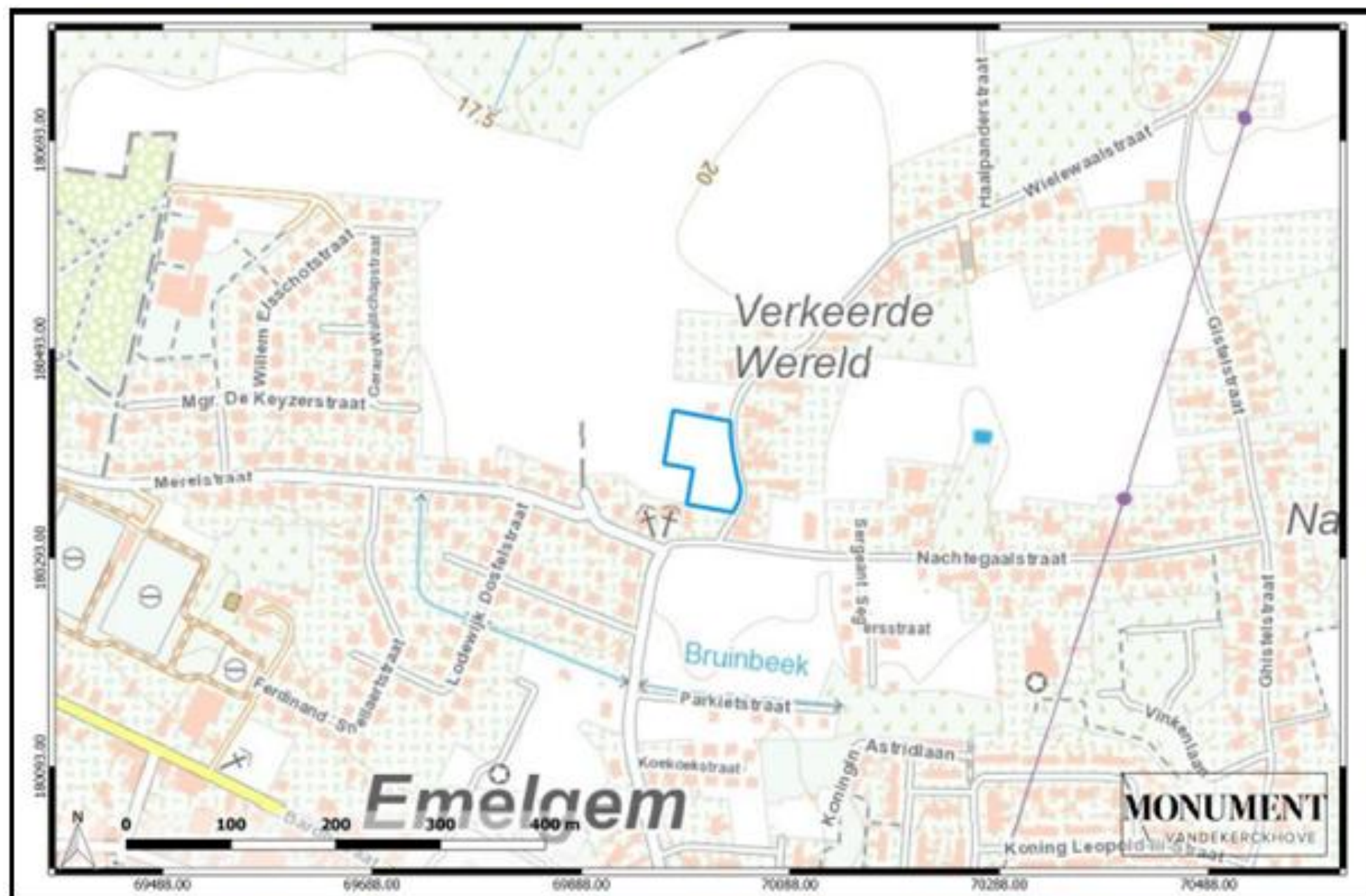
4.2. Fotolijst

Projectcode	2016J35
Onderwerp	Fotolijst
ID	Figuur 5
Type	Overzicht
Vervaardiging	Digitaal
Datum	07/06/2017
Werkput	werkput 1
ID	Figuur 6
Type	Detailfoto
Vervaardiging	Digitaal
Datum	07/06/2017
Werkput	Werkput 3 spoor 1
ID	Figuur 7
Type	Detailfoto
Vervaardiging	Digitaal
Datum	07/06/2017
Werkput	Werkput 3 spoor 2
ID	Figuur 8
Type	ProfielfotoDetailfoto
Vervaardiging	Digitaal
Datum	07/06/2017
Werkput	Werkput 3 profiel 3

4.3. Overige bijlagen

Voor de overige bijlagen wordt verwezen naar de digitale database van dit project, te raadplegen via :

<http://apps.monument.be/web/monument/archeologie/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22089e3978-9bdd-453d-ab68-a78600956580%22%7D>

Proefsleuven Plan IZHA17 - Proefsleuvenplan op orthofoto

2017C476

MONUMENT
VANDERKROHVE

Bronnen: opdrachtgever, gespuut

Legende

- Profielen en coupes
- Sporen
- Werkputten
- hoogte in m TAW

Aangemaakt op: 8/6/2017

Proefsleuven Plan IZHA17 - Proefsleuvenplan op GRB

2017C476

Legende

- Profielen en coupes
- Sporen
- Werkputten
- hoogte in m TAW

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, gespuut

Haapanderstraat

0 10 20 30 40 50 m

Aangemaakt op: 8/6/2017

70000

180400

Proefsleuven Plan IZHA17 - Detail kijkvenster

2017C476

MONUMENT
VANDERKROON

Bronnen: opdrachtgever, gespuut

Legende

- Profielen en coupes
- Sporen
- Werkputten
- hoogte in m TAW

180395

180390

WP3

15.935

S1

15.902

16.402

15.945

0 1 2 3 4 5 m

70015

70020

70025

70030

Aangemaakt op: 8/6/2017

Bijlage profielbeschrijving

Projectcode: Type onderzoek: Datum: Het weer: Aardkundige: methode/techniek: diameter/raai:	2017C476				Coördinaten:	X: 69975,86, Y: 180434,00	X: 70033,78, Y: 180336,62
	Proefsleuven				Hoogte:	15.9 - 16.7m TAW	
	07/06/2017				Classificatie:	Scc	
	Zonnig met wolken, sterke wind					Matige droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont	
	Reinhard De Cleene				Landgebruik:	akkerland	
	nvt		nvt		Vegetatie:	gras	
	nvt		nvt		grondwater:	nvt	
Profiel Nr.	Horizont Nr. Symbool		Diepte (cm) begin eind		Onderkant bereikt	Ondergrens duidelijkheid regelmatigheid	
P3	1	Ap	0	50	ja	scherp	onregelmatig
P3	2	Cg1	50	60	ja	scherp	krom
P3	3	Cg2	60	90	nee	nvt	nvt
Kleur		Vlekken				Stratificatie	Kalk
visueel	Munsell	Type	Kleur	Frequentie	Helderheid		
dBR-GR	7.5YR4/1	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nee
IGE-WI-GR	7.5YR7/8	OX	oranje	weinig	duidelijk	nee	nee
OR-GE-WI	5YR5/10	OX	oranje	veel	duidelijk	nee	nee
Structuur			Vochtigheid	Textuur			Andere
gradatie	type	grootte	(D/V/N)	Code	zandfractie	methode	
Zwak	blokkig	klein	D	S	Z2	Manueel	
Zwak	korrel	zeer klein	V	S	Z1	Manueel	
zwak	korrel	zeer klein	V	S	Z1	Manueel	